

Приватний вищий навчальний заклад
«Інститут екології економіки і права»

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для вступників на здобуття ступеня магістра
за спеціальністю Е2 (101) «Екологія»
галузь знань Е «Природничі науки, математика та статистика»

Схвалено на засіданні приймальної комісії

Протокол № 03-ПК від 03 квітня 2026 р.

КИЇВ – 2026

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування розроблено відповідно до:

- Закону України «Про вищу освіту»;
- Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти у 2026 році;
- програм, затверджених наказами Міністерства освіти і науки України від 03 лютого 2022 року №107, від 11 лютого 2022 року №156, №157, від 01 квітня 2024 року №426, від 19 травня 2025 року №739, від 28 травня 2025 року №782, від 15.10.2025 року №1361, від 15.10.2025 року №1362, від 21 листопада 2025 року №1533, від 02.12.2025 року №1578.

Фахове вступне випробування проводиться з метою визначення рівня професійної підготовки вступників, їх здатності до засвоєння освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія».

Програма охоплює фундаментальні та професійно орієнтовані дисципліни, що формують компетентності бакалавра з екології.

Завданням випробування є перевірка знань вступників щодо:

- основ загальної екології;
- екології природних систем;
- антропогенного впливу на довкілля;
- моніторингу навколишнього природного середовища;
- екологічної безпеки;
- охорони навколишнього природного середовища;
- екологічного законодавства України;
- оцінки впливу на довкілля;
- раціонального природокористування.

Вступник повинен знати:

- основні екологічні закони та принципи;
- структуру і функціонування екосистем;
- глобальні екологічні проблеми;
- джерела забруднення навколишнього середовища;
- методи екологічного моніторингу;
- основи екологічного нормування;
- принципи сталого розвитку;
- вимоги природоохоронного законодавства.

Вступник повинен вміти:

- аналізувати екологічний стан територій;
- оцінювати антропогенний вплив;
- використовувати показники якості компонентів довкілля;
- інтерпретувати результати екологічних досліджень;
- застосовувати нормативно-правові документи;
- обґрунтовувати природоохоронні заходи.

Форма проведення вступного випробування – тестування.

Тривалість вступного випробування – 120 хвилин.

СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне випробування може містити:

- завдання з вибором однієї правильної відповіді;
- завдання на встановлення відповідності;
- завдання на встановлення хронологічної послідовності;
- завдання з короткою відповіддю.

Максимальна кількість балів – 200.

Мінімальна кількість балів – 100.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюються в 1 бал.
2. Завдання на встановлення відповідності оцінюються від 0 до 4 балів.
3. Завдання на встановлення правильної послідовності оцінюються від 0 до 3 балів.
4. Завдання з короткою відповіддю оцінюються в 2 бали.

Результати вступного випробування переводяться у шкалу 100–200 балів відповідно до затвердженої таблиці переведення.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Загальна екологія

Теми:

- предмет, об'єкт та методи екології;
- історія розвитку екології;
- фактори середовища;
- екологічна ніша;
- популяції;
- біоценози;
- екосистеми;
- біосфера;
- кругообіг речовин;
- потоки енергії;
- екологічні закони;
- продуктивність екосистем.

Розділ 2. Біосфера та глобальна екологія

Теми:

- структура біосфери;
- глобальні біогеохімічні цикли;
- зміни клімату;
- парниковий ефект;

- озоновий шар;
- кислотні дощі;
- опустелювання;
- втрата біорізноманіття;
- концепція сталого розвитку.

Розділ 3. Екологія людини

Теми:

- взаємодія людини і довкілля;
- здоров'я населення;
- екологічні ризики;
- фактори навколишнього середовища;
- урбоекологія;
- демографічні процеси.

Розділ 4. Моніторинг довкілля

Теми:

- система екологічного моніторингу;
- види моніторингу;
- організація спостережень;
- контроль атмосферного повітря;
- контроль вод;
- контроль ґрунтів;
- біоіндикація;
- дистанційне зондування Землі;
- ГІС у моніторингу.

Розділ 5. Охорона атмосферного повітря

Теми:

- джерела забруднення;
- основні забруднювачі;
- нормування викидів;
- очищення газових викидів;
- оцінювання якості атмосферного повітря.

Розділ 6. Охорона водних ресурсів

Теми:

- водні ресурси;
- забруднення поверхневих вод;
- забруднення підземних вод;
- очищення стічних вод;
- водоохоронні заходи.

Розділ 7. Охорона земель

Теми:

- ґрунти як компонент довкілля;

- деградація земель;
- ерозія;
- рекультивація;
- охорона земельних ресурсів.

Розділ 8. Поводження з відходами

Теми:

- класифікація відходів;
- управління відходами;
- утилізація;
- перероблення;
- захоронення;
- принципи циркулярної економіки.

Розділ 9. Екологічна безпека

Теми:

- екологічний ризик;
- техногенні аварії;
- надзвичайні ситуації;
- радіаційна безпека;
- хімічна безпека;
- біологічна безпека.

Розділ 10. Екологічна експертиза та оцінка впливу на довкілля

Теми:

- оцінка впливу на довкілля;
- стратегічна екологічна оцінка;
- громадські слухання;
- екологічна експертиза;
- екологічний аудит.

Розділ 11. Природоохоронне законодавство

Теми:

- Конституція України;
- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»;
- Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- Закон України «Про управління відходами»;
- Закон України «Про природно-заповідний фонд України»;
- міжнародні природоохоронні конвенції.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко Н. Л. Екологія : навч. посіб. / Н. Л. Авраменко, С. Я. Цимбалюк. – 2-е вид., зі змінами та доп. – Ірпінь : ВЦ НУДПСУ, 2011. – 252 с.

2. Гречанівський О. Є. Радіаційна стійкість природних та штучних мінеральних матриць для довготривалої та екологічно-безпечної утилізації високоактивних радіоактивних відходів: монографія. – К. : Логос, 2012. – 127 с.
3. Данилишин Б.М. Економіка природокористування : підручник / Б. М. Данилишин, М. А. Хвесик, В. А. Голян. – К. : Кондор, 2010. – 465 с.
4. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища : навч. посіб. – 5-е вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2007. – 422 с.
5. Екологічна енциклопедія : у 3 т. / гол. ред. А. В. Толстоухов. – К. : ТОВ "Центр екологічної освіти та інформації", 2007. – Т. 1 : А-Е. – 432 с.
6. Екологічна енциклопедія : у 3 т. / гол. ред. А. В. Толстоухов. – К. : ТОВ "Центр екологічної освіти та інформації", 2007. – Т. 2 : Є-Н. – 416 с.
7. Екологічна енциклопедія : у 3 т. / гол. ред. А. В. Толстоухов. – К. : ТОВ "Центр екологічної освіти та інформації", 2008. – Т. 3 : О-Я. – 472 с.
8. Екологічне право: навч. посіб./за ред. к.ю.н., доц. Т.П. Устименко. – Київ: Правова єдність, 2016. – 290 с.
9. Економіка. Екологія. Управління : зб. наук. праць, № 1 / Держ. податкова служба України, Нац. ун-т держ. податкової служби України ; гол. ред. П.В. Мельник, заст. гол. ред. Л.Л. Тарангул. – Ірпінь : ВЦ НУДПСУ, 2012. – 464 с.
10. Жигуц Ю. Ю. Інженерна екологія : навч. посіб. / Ю. Ю. Жигуц, В. Ф. Лазар. – 2-ге вид. випр. і доп. – К. : Кондор, 2012. – 170 с.
11. Заверуха Н. М. Основи екології : навч. посіб. / Н. М. Заверуха В. В. Серебряков Ю. А. Скиба ; рец. : І. Г. Ємельянов [та ін.]. – 3-тє вид. – К. : Каравела, 2013. – 288 с.
12. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції "Екологічні виклики і сталий розвиток: економічні, правові та екологічні аспекти", 27 січня 2016р., м. Ірпінь/Держ. фіскальна служба України, НУДПСУ, Навч.-наук. ін-т права та ін. ; ред кол.: В.В. Назаров та ін. – Київ: Видво ТОВ "Форматт", 2016. – 235 с.
13. Мельник Л. Г. Эколого-экономические основы ресурсосбережения : монографія / Л. Г. Мельник, С. А. Скоков, И. Н. Сотник. – Суми : Университетская книга, 2013. – 229 с.
14. Моделювання і прогнозування стану довкілля : підруч. / В. І. Лаврик, В. М. Боголюбов, Л. М. Полетаєва та ін.; за ред. д. т. н. В. І. Лаврика. – К. : Академія, 2010. – 400 с.
15. Організаційно-економічні механізми екологобалансованого використання водних, земельних, лісових ресурсів та поводження з відходами в процесі оптимізації енергетичного балансу України/НАНУ ДУ "Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАНУ"; за наук. ред., акад. НАНУ, д.е.н., проф. М.А. Хвесика. – Київ, 2016. – 72 с.
16. Промислова екологія : навч. посіб. / С. О. Апостолук, В. С. Джигирей, І. А. Соколовський, Г. В. Сомар [та ін.]. – 2-е вид., вип. і доп. – К. : Знання, 2012. – 430 с.
17. Скиба Ю. А. Моніторинг довкілля : навч. посібн. / Ю. А. Скиба, О.М. Лазебна ; рец. : А. П. Галкін [та ін.]. – К. : Каравела, 2013. – 216 с.
18. Техногенно-екологічна безпека України : стан та перспективи розвитку : матеріали. Всеукр. наук.-практ. конф., 16 квітня 2010р., м. Ірпінь / ДПА України, Нац. ун-т ДПС України [та ін.]. – Ірпінь : НУДПСУ, 2010. – 320 с.
19. Техногенно-екологічна безпека України: стан та перспективи розвитку : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, Ірпінь, 13 – 20 листопада 2017 р. : в 2 ч. – Ірпінь : УДФСУ, 2017. – Ч.1. – 46 с.
20. Тридід О. М. Регіональна економіка: Регіональна економіка. Екологія : навч. посіб. / О. М. Тридід, О. М. Богатищев. – Львів : Новий світ-2000, 2011. – 264 с.
21. Фізична екологія. Кредитно-модульна система : навч. посіб. / М. Ю. Новоселецький, Д. В. Лико, А. Л. Панасюк, В. І. Тишук. – К. : Кондор, 2009. – 480 с.

22. Фурдичко О. І. Нормування антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище / О. І.Фурдичко, В. П. Славов, А. П. Войцицький ; за наук. ред. О. І. Фурдичка. – К. : Основа, 2008. – 360 с.

Приклади тестових завдань

Розділ 1. Загальна екологія

1. Який учений уперше ввів термін «екологія»?

А. В. Вернадський

Б. Е. Геккель

В. Ч. Дарвін

Г. К. Лінней

Правильна відповідь: Б

2. Сукупність особин одного виду, які тривалий час населяють певну територію та вільно схрещуються між собою, називається:

А. Біоценоз

Б. Популяція

В. Біом

Г. Екосистема

Правильна відповідь: Б

3. Який екологічний закон характеризує мінімальне значення екологічного фактора, що обмежує розвиток організму?

А. Закон оптимуму

Б. Закон мінімуму Лібіха

В. Закон толерантності

Г. Закон конкурентного виключення

Правильна відповідь: Б

4. Основним джерелом енергії в більшості екосистем є:

А. Геотермальна енергія

Б. Сонячна енергія

В. Хімічна енергія

Г. Ядерна енергія

Правильна відповідь: Б

Розділ 2. Біосфера

5. Засновником сучасного вчення про біосферу є:

А. Ю. Одум

Б. В. Вернадський

В. Ч. Елтон

Г. Е. Геккель

Правильна відповідь: Б

6. Основною причиною глобального потепління є:

- А. Зростання концентрації парникових газів
- Б. Збільшення вулканічної активності
- В. Зменшення солоності океану
- Г. Підвищення атмосферного тиску

Правильна відповідь: А

Розділ 3. Моніторинг довкілля

7. Основною метою екологічного моніторингу є:

- А. Будівництво очисних споруд
- Б. Спостереження, оцінка та прогноз стану довкілля
- В. Видобування природних ресурсів
- Г. Проведення екологічної експертизи

Правильна відповідь: Б

8. До біологічних методів оцінювання стану водних об'єктів належить:

- А. Біоіндикація
- Б. Газова хроматографія
- В. Гравіметричний аналіз
- Г. Спектрофотометрія

Правильна відповідь: А

Розділ 4. Атмосферне повітря

9. Основним джерелом викидів оксидів азоту є:

- А. Автомобільний транспорт
- Б. Лісові насадження
- В. Водойми
- Г. Болота

Правильна відповідь: А

10. До парникових газів належить:

- А. Азот
- Б. Кисень
- В. Вуглекислий газ
- Г. Аргон

Правильна відповідь: В

Розділ 5. Водні ресурси

11. Процес видалення забруднювачів зі стічних вод за допомогою мікроорганізмів називається:

- А. Коагуляція
- Б. Біологічне очищення
- В. Фільтрація
- Г. Дистиляція

Правильна відповідь: Б

12. До показників якості води належить:

- А. Біохімічне споживання кисню (БСК)
- Б. Швидкість вітру
- В. Атмосферний тиск
- Г. Освітленість

Правильна відповідь: А

Розділ 6. Ґрунти

13. Найпоширенішим видом деградації ґрунтів в Україні є:

- А. Вулканізм
- Б. Водна та вітрова ерозія
- В. Землетруси
- Г. Цунамі

Правильна відповідь: Б

Розділ 7. Відходи

14. Який принцип є основою сучасної системи управління відходами?

- А. Захоронення
- Б. Спалювання
- В. Ієрархія управління відходами
- Г. Складування

Правильна відповідь: В

Розділ 8. Екологічна безпека

15. Імовірність виникнення негативних наслідків для довкілля внаслідок певної діяльності називається:

- А. Екологічний аудит
- Б. Екологічний ризик
- В. Біомоніторинг
- Г. Рекультивація

Правильна відповідь: Б

Розділ 9. Оцінка впливу на довкілля

16. Процедура оцінки впливу на довкілля здійснюється:

- А. Після введення об'єкта в експлуатацію
- Б. До прийняття рішення про провадження планованої діяльності
- В. Після ліквідації підприємства
- Г. Під час приватизації підприємства

Правильна відповідь: Б

Розділ 10. Законодавство

17. Основним законом у сфері охорони довкілля є:

- А. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»
- Б. Господарський кодекс України
- В. Податковий кодекс України
- Г. Закон України «Про освіту»

Правильна відповідь: А

18. Який документ визначає засади стратегічної екологічної оцінки в Україні?

- А. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»
- Б. Закон України «Про благоустрій населених пунктів»
- В. Закон України «Про державний бюджет»
- Г. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»

Правильна відповідь: А

Ситуаційне завдання

19. На території населеного пункту планується будівництво сміттєпереробного комплексу. Яка процедура повинна бути проведена до початку реалізації проєкту?

- А. Рекультивація земель
- Б. Екологічний моніторинг
- В. Оцінка впливу на довкілля
- Г. Сертифікація продукції

Правильна відповідь: В

Розрахункове завдання

20. Якщо концентрація забруднюючої речовини у повітрі становить $0,30 \text{ мг/м}^3$, а гранично допустима концентрація (ГДК) — $0,10 \text{ мг/м}^3$, то у скільки разів перевищено норматив?

- А. 2
- Б. 3

В. 4

Г. 5

Правильна відповідь: Б

Таблиця переведення тестових балів

Тестові бали Рейтингова оцінка

0–10	100
11–20	120
21–30	140
31–40	160
41–50	180
51–60	200